

SERVEI
LINGÜÍSTIC

VOCABULARI DEL CORONAVIRUS

Aquest VOCABULARI DEL CORONAVIRUS ha estat elaborat pel Servei Lingüístic de l'Ajuntament de Manacor, a petició de persones usuàries que tenien dubtes sobre paraules relacionades amb el coronavirus responsable de la COVID-19, que va sorgir a final de 2019 a la ciutat xinesa de Wuhan.

Ajuntament de
Manacor

«Quedam a ca nostra»

L'Ajuntament de Manacor, per tal de recordar a la gent que mantengui el confinament durant l'estat d'alarma amb motiu de la COVID-19, decideix usar el lema «Quedam a ca nostra» i l'etiqueta #QuedamACaNostra.

Quedar o quedar-se

El verb *quedar*, i la forma pronominal *quedar-se*, pot tenir valor duratiu; és a dir, indica que una situació es manté en el temps.

Són, per tant, correctes *quedar a casa* i *quedar-se a casa*, però aquesta darrera forma sembla un calc modern del castellà.

Un parell de sinònims de *quedar* amb aquest valor duratiu són els verbs *restar* i *romandre*.

A ca nostra o a casa

A Mallorca no és habitual l'expressió *a casa*, sinó que s'usa la forma apocopada *ca*. Per tant: *ca meva*, *ca teva*, *ca seva*, *ca nostra* i *ca vostra*.

Documentació de referència

La majoria de termes que conté aquest VOCABULARI s'han obtingut del diccionari en línia *Termes del coronavirus* del [TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA](#) (consultat el 29-04-2020), i del *Vocabulari del coronavirus* de l'[ésAdir](#), el portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

Algunes definicions, etimologies i diverses explicacions s'han elaborat prenent com a base el [Diccionari de la llengua catalana](#) de l'Institut d'Estudis Catalans, el [Gran diccionari de la llengua catalana](#) del Grup Enciclopèdia Catalana i el [Diccionari català-valencià-balear](#), d'Antoni M. Alcover i Francesc de Borja Moll.

Índex

Agèusia

Aïllament

Anòsmia

Anticòs

Antivíric

Assimptomàtic

Bacteri

Càrrega vírica

Cas índex

Confinament

Contagiar

Corba epidèmica

Coronavirus

COVID-19

Cribratge

Epidèmia

Eradicació

Infodèmia

Infoxicació

Màscara

Pandèmia

Pneumònia

Prova serològica

Quarantena

SARS-CoV-2

Vacuna vírica

Zoonosi

Agèusia

Pèrdua o disminució del sentit del gust.

Nota

1. L'agèusia pot ser un símptoma de COVID-19.
2. De *a-* i el grec *geùsis* 'acció de gustar'.

Aïllament

Conjunt de mesures que s'apliquen a una persona malalta durant el període contagiós de la malaltia per evitar que l'encomani a altres persones.

Anòsmia

Pèrdua o disminució del sentit de l'olfacte.

Nota

1. L'anòsmia pot ser un símptoma de COVID-19.
2. De *an-* i el grec *osmé* 'olor, olfacte'.

Anticòs

Immunoglobulina que produeix un estat d'immunitat durant un cert temps, protegeix l'organisme davant elements estranys, com ara bacteris, virus o paràsits.

Nota

1. Els anticossos són coneguts popularment com a «defenses». El prefix *anti-* indica defensa, protecció.
2. El mot *cos* no s'accentua perquè és un monosíl·lab. Els derivats, sí: *anticòs*, *autoanticòs*.
3. Plural: *cossos*, *anticossos*, *autoanticossos*.

Antivíric

Substància química que actua contra els virus.

Nota

1. Sinònim: *antiviral*.
2. El prefix *anti-* indica defensa, protecció.
3. El mot *virus* prové del llatí *virus* 'substància verinosa'.

Asimptomàtic, asimptomàtica

Que no presenta cap símptoma aparent de malaltia.

Nota

1. S'escriu amb una sola *essa*, i es pronuncia amb *essa* sorda.
2. Format per *a-* i *simptomàtic*, que prové del grec *symptōmatikós* 'coincident, simptomàtic'.

Bacteri

Microorganisme que pot provocar malalties.

Els antibiòtics actuen contra els bacteris, però no contra els virus.

Nota

1. Paraula masculina: un bacteri.
2. Plural: bacteris.
3. Prové del grec *baktérion* 'bastó'.

Càrrega vírica

Quantitat d'unitats víriques per mil·límetre cúbic que hi ha en un fluid orgànic.

Una càrrega vírica alta del SARS-CoV-2 pot agreujar la malaltia.

Nota

Sinònim: càrrega viral.

Cas índex

Primer cas diagnosticat d'una malaltia dins una població. Col·loquialment conegut com a *pacient zero*.

Confinament

Fet de tancar algú dins un espai limitat per motius diversos, com ara de salut pública.

Nota

Deriva de *confinar*, i aquest de *confi*, que prové del llatí *confinium* 'terme, límit, ratlla divisòria'.

Contagiar

Transmetre una malaltia infecciosa per contacte directe (pròxim o íntim) o indirecte (a través dels

aliments, l'aigua, l'aire).

La COVID-19 es pren principalment per contacte amb les gotes o secrecions respiratòries d'una persona malalta, per exemple en tossir o fer un úis. Aquestes secrecions poden passar la malaltia a una altra persona pels ulls, el nas o la boca. La propagació per aire a distàncies superiors a dos metres és poc probable.

Nota

Sinònims: encomanar, transmetre, propagar, infectar, passar, prendre's, aferrar-se, agafar-se.

Corba epidèmica

Gràfic de la distribució dels casos d'una malaltia en el context d'una epidèmia.

Aplanar la corba és reduir el nombre de contagis i mantenir-se sense augmentar durant un període de temps.

Nota

Sinònim: corba de contagis.

Coronavirus

Família de virus que poden causar diverses afeccions respiratòries, des de constipats comuns fins a pulmonies greus.

Entre els més coneguts hi ha el coronavirus de la SARS (2002), de la MERS (2012) i de la COVID-19.

El coronavirus causant de la COVID-19 es pot anomenar:

- coronavirus associat a la COVID-19
- coronavirus SARS-CoV-2
- coronavirus de la COVID-19
- SARS-CoV-2

Nota

1. El nom *coronavirus* prové de les puntes en forma de corona que envolten la superfície d'aquests virus.
2. El mot *virus* prové del llatí *virus* 'substància verinosa'.
3. La sigla *MERS* correspon a l'anglès *Middle East respiratory syndrome* ('síndrome respiratòria de l'Orient Mitjà').
4. La sigla *SARS* correspon a l'anglès *severe acute respiratory syndrome* ('síndrome respiratòria aguda greu').

COVID-19

Sigla de la malaltia respiratòria causada pel coronavirus SARS-CoV-2, que en casos lleus produeix símptomes similars als de la grip, com ara febre, tos, respiració dificultosa, dolor muscular, i que en casos greus pot derivar en una pneumònia que requereix atenció intensiva.

Altres denominacions de la COVID-19:

- malaltia respiratòria causada pel SARS-CoV-2
- síndrome respiratòria associada al SARS-CoV-2

Nota

1. La sigla *COVID-19* correspon a l'anglès *coronavirus disease*

(‘malaltia per coronavirus’), juntament amb la xifra 19, que fa referència a l’any en què va sorgir (2019) a la ciutat xinesa de Wuhan.

2. En contextos de comunicació divulgativa i periodística es pot tractar la sigla com un nom comú (‘la covid-19’).

3. El nom del coronavirus és de gènere masculí: el SARS-CoV-19.

4. El nom de la malaltia és de gènere femení: la COVID-19.

Cribratge

Recerca sistemàtica que s’aplica a una població determinada per tal de detectar-hi les persones afectades per una malaltia quan encara no en tenen cap símptoma.

Nota

La forma *cribratge* és incorrecta.

Epidèmia

Aparició temporal d’una malaltia en una zona determinada amb un nombre inesperat de casos que ultrapassa clarament els valors habituals.

Nota

1. S’ha de distingir l’epidèmia de la pandèmia (que és una epidèmia que s’estén a molts de països i afecta una quantitat molt elevada de persones).

2. Prové del grec *epidēmía* ‘arribada o sojorn en un país’, format a partir de *epi-* ‘sobre’ i *demos* ‘el poble’.

Erradicació

Supressió d’una malaltia infecciosa a escala mundial.

Nota

1. Convé distingir

l’erradicació de l’eliminació, que és la supressió d’una malaltia infecciosa en un territori determinat.

2. Abans de la publicació de l’Ortografia catalana de l’IEC de 2016, el mot *erradicar* i els seus derivats, *erradicació*, *erradicatiu*, etc., s’escriu amb una sola r perquè provenen del llatí *eradicare*. L’escriptura de tots aquests mots amb doble erra és una novetat ortogràfica.

Infodèmia

Diffusió ràpida de rumors, informació inexacta i notícies enganyoses amb relació a una malaltia infecciosa o un problema de salut pública.

Nota

No s’apostrofa: la infodèmia.

Infoxicació

Excés d'informació que provoca en el receptor incapacitat per comprendre-la i assimilar-la.

Nota

No s'apostrofa: la infoxicació.

Màscara

Careta que serveix per cobrir i protegir la cara, especialment la boca i el nas.

Nota

Sinònim: mascareta.

Pandèmia

Epidèmia d'una malaltia transmissible que s'estén a molts països i afecta un nombre molt elevat d'individus.

Nota

1. Els criteris per declarar una pandèmia els estableix l'Organització Mundial de la Salut. L'11 de març de 2020 aquest organisme qualifica la COVID-19 de pandèmia.
2. S'ha de distingir la pandèmia de l'epidèmia (aparició temporal d'una malaltia que afecta moltes persones en una zona determinada).
3. El mot *pandèmia* prové del grec, format a partir de *pan-* 'tot' i *demos* 'el poble'.

Pneumònia

Inflamació pulmonar aguda causada per un agent infecciós.

Nota

1. És paraula esdrúixola. La *p* inicial no es pronuncia.
2. La denominació *pneumònia* està formada a partir del grec *pneúmon* 'pulmó'.
3. Sinònims: pulmonia, mal

de costat (nom popular que s'explica pel dolor que provoca la pneumònia en un costat del tòrax), constipat fort (antigament, a Mallorca).

Prova serològica

Mètode de detecció o de mesura de la presència d'anticossos específics a la sang.

Nota

1. Sinònim: test serològic.
2. El substantiu *prova* deriva del verb *provar*, que ve del llatí *probare*; el mot *test* és un manlleu de l'anglès.

Quarantena

Restricció de les activitats que s'aplica a persones que han estat exposades a una malaltia contagiosa durant la fase en què la malaltia és transmissible.

Així, en cas d'haver emmalaltit, s'evita que l'encomanin.

Nota

El mot *quarantena* deriva de *quaranta*. Antigament, era un aïllament de quaranta dies que s'imposava als viatgers i a les mercaderies procedents de zones endèmiques o epidèmiques de certes malalties, abans de deixar-los circular lliurement per zona no contaminada.

SARS-CoV-2

Coronavirus causant de la COVID-19.

Altres denominacions

del SARS-CoV-2:

- coronavirus SARS-CoV-2
- coronavirus de la COVID-19
- coronavirus associat a la COVID-19

Nota

1. El nom del coronavirus és de gènere masculí: el SARS-CoV-19.
2. El nom de la malaltia és de gènere femení: la COVID-19.

Vacuna vírica

Vacuna preparada amb un antigen d'origen víric, capaç d'originar la formació d'anticossos

contra la infecció vírica corresponent.

Nota

1. Sinònim: vacuna antivírica.
2. També podem escriure *vacuna anti-COVID-19*, o *anti-covid-19*. El prefix *anti-* s'escriu amb guionet quan va davant una majúscula o paraules que ja duen guionet.

Zoonosi

Malaltia infecciosa que es transmet de manera natural dels animals a l'espècie humana i viceversa.

Nota

Sinònim: malaltia zoonòtica.

SERVEI
LINGÜÍSTIC

Ajuntament de
Manacor